

Forside

Bacheloroppgave

Studieprogram: Journalistikk

Opptaksår: 2019

Er oppgaven konfidensiell? (skriv X) **NEI: X** **JA: _____**

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål (anonymt)? **JA: X** **NEI: _____**

Forfatter(e)

Studentnr: 233996

Navn: Elise Pedersen

Oppgavens tittel:

Fra OL-gull til gullrekka - en studie av norske mediers bruk av toppidrettsutøvere som programledere i underholdningsbransjen

Veileder: Terje Hillesund

Fra gullmedalje til gullrekka

En studie av norske mediers bruk av tidligere toppidrettsutøvere som programledere i underholdningsbransjen

Elise Pedersen

Bacheloroppgave i Journalistikk

Institutt for medie- og samfunnsfag

UNIVERSITETET I STAVANGER

Vår 2022

Antall ord: 8 674

© Elise Pedersen

2022

Fra gullmedalje til gullrekka:
*En studie av norske mediers bruk av
toppidrettsutøvere som programledere
i underholdningsbransjen.*

Forord

Med denne oppgaven avsluttes bachelorstudiet i journalistikk ved Universitetet i Stavanger for mitt vedkommende. I løpet av disse tre årene har jeg fått opparbeidet meg en journalistisk forståelse, og jeg har fått flere erfaringer jeg ikke ville vært foruten.

I forbindelse med oppgaven er det flere som fortjener en takk.

Først og fremst vil jeg rette en takk til veileder Terje Hillesund for god oppfølging og utfyllende tilbakemeldinger. Du har vært oppmuntrende, fleksibel, støttende og ikke minst hjelpsom gjennom denne prosessen.

Deretter vil jeg takke informantene i denne oppgaven. Mange takk til Pia Basberg, Kathrine Haldorsen og Tom Stiansen for at dere stilte til intervju. Uten dere ville ikke denne oppgaven ha blitt en realitet.

Takk til mine medstudenter, venner og familie for oppmuntring, støtte og hjelp i prosessen. Spesielt takk til min venninne Ingebjørg Skaalerud Baadshaug for korrekturlesing.

Tusen takk.

Sammendrag

Hensikten med denne studien har vært å utforske om toppidrettsutøvere blir ansett som attraktive programledere i underholdningsprogrammer, og i så fall hva det er som gjør at de skiller seg ut fra utdannede journalister. Oppgaven tar derfor for seg følgende problemstilling:

Hvordan rekrutteres tidligere toppidrettsutøvere til programlederroller i underholdningsbransjen - og hvorfor blir de ansett som attraktive som programledere?

Problemstillingen ble utformet på bakgrunn av personlig interesse for, og erfaring fra både toppidrettsverdenen og mediebransjen, og har blitt besvart gjennom å studere programredaktørene i TV2 og NRK sine vurderinger av toppidrettsutøveres kvaliteter og innfrielse i programlederrollen. I tillegg har tidligere alpinist Tom Stiansen bidratt med perspektiver og vurderinger som er relevante fra en tidligere toppidrettsutøver som nå arbeider som programleder.

Det teoretiske rammeverket er basert på tidligere forskning på programledere, i tillegg til toppidrettsutøveres kvaliteter og deres karrierevalg etter endt toppidrettskarriere. Gjennom bruk av nevnte teorier ønsker jeg å belyse krav og forventninger i de ulike rollene - og om de personlige egenskapene til toppidrettsutøvere har en sammenheng med vurderingene som blir gjort i forkant av ansettelse av dem i programlederrollene de nå besitter.

Studien er en kvalitativ studie, hvor det ble gjennomført tre semistrukturelle intervjuer av programredaktører, samt en idrettsutøver som har kjempet i verdenstoppen innenfor sin idrett.

Studien viser at programredaktørene i TV2 og NRK betrakter egenskaper som er særegne for toppidrettsutøvere som fordelaktige. Samtidig påpeker programredaktørene at toppidrettsutøvere også må beherske formidling og evnen til å få kontakt med sine seere for å bli ansett som attraktive som programledere i underholdningsbransjen.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål	4
2.0 Teoretisk rammeverk	5
2.1 Toppidrettsutøveren	5
2.1.1 Toppidrettsutøvere etter endt idrettskarriere	5
2.2 Programlederen	6
2.2.1 Aznárez-Mauleons kriterier for programlederen	7
2.2.2 Kjennetegn for Norges mest hyllede programledere	8
2.3 Sentrale TV-kanaler	8
3.0 Metode	9
3.1 Kvalitativ forskning	9
3.2 Utvalg av informanter	10
3.3 Kilder, adgang og tilgjengelighet	11
3.4 Planlegging og gjennomføring av intervju	11
3.4.1 Plattform og den vanlige samtalen	13
3.5 Validitet og generalisering	13
3.5.1 Validitet	13
3.5.2 Generalisering	14
4.0 Empiri	15
4.1 Programlederen	15
4.2 Motivasjon og rekruttering	16
4.2.1 Motivasjon	16
4.2.2 Rekruttering	17
	1

4.3	Kvaliteter og mottakelse	18
4.3.1	Toppidrettsutøverens kvaliteter og erfaringer	18
4.3.2	Opplæring og innfrielse i programlederrollen	22
4.3.2.1	Opplæring	22
4.3.2.2	Innfrielse	23
4.3.2.3	Mottakelse fra publikum	25
5.0	Drøfting	26
5.1	Programlederrollen	26
5.2	Toppidrettsutøveren i programlederrollen	27
5.2.1	Motivasjon	27
5.2.2	Toppidrettsutøvernes kvaliteter	28
5.2.3	Opplæring og innfrielse i programlederrollen	29
6.0	Konklusjon	31
7.0	Litteraturliste	32
Appendix		34
A1	Samtykkeskjema programredaktører	34
A2	Samtykkeskjema toppidretts-programledere	36
A3	Intervjuguide programredaktører	38
A4	Intervjuguide toppidrettsutøvere	41

1.0 Innledning

I TV-bransjen er det å være generell programleder et fag. Man kan for eksempel komme fra radio eller være skuespiller. De har et eller annet talent for, eller en måte å formidle ting på. I utgangspunktet har jo ikke toppidrettsutøvere det. De har liksom levd i sin egen lille boble.

Som programredaktør i eksternredaksjonen i NRK, Pia Basberg poengterer i sitatet over, blir ikke toppidrettsutøvere umiddelbart assosierte med programlederroller i underholdningsbransjen.

Likevel har vi i de siste årene sett en utvikling som innebærer at flere toppidrettsutøvere dukker opp på riksdekkende TV i beste sendetid, blant annet:

- Tidligere alpinist og verdensmester i slalåm, Tom Stiansen i *71° Nord* (Discovery).
- Tidligere alpinist Aksel Lund Svindal i *Mesternes Mester* (NRK).
- Tidligere syklist Dag Otto Lauritzen i *Kompani Lauritzen* (TV2)
- Tidligere snøbrettkjører Helene Olafsen i *Senkveld* (TV2)
- Tidligere freestylekjører Tiril Sjåstad Christiansen i *Farmen* (TV2)

Flere biter seg merke i at flere tidligere toppidrettsutøvere går over til mediebransjen etter endt karriere. I 2015 belyste Aftenposten dette fenomenet, og skrev blant annet at «det er ingen godt bevart hemmelighet at det finnes mange kanaler og programmer som er fornøyde med å knytte seg til kjente idrettsprofiler på utkikk etter ny karriere» (Hansen, 2015). I denne bacheloroppgaven vil det bli undersøkt hva hensikten og motivasjonen for en ansettelse av en slik karakter er.

1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

Hensikten med denne oppgaven er å undersøke hvilket arbeid som ligger bak rekrutterings- og opplæringsarbeidet, og hvorvidt det foreligger noen kvaliteter hos tidligere toppidrettsutøvere som blir ansett som attraktive i en programlederrolle. I tillegg vil opplevelsene, utfordringene og motivasjonene til tidligere toppidrettsutøvere i en slik rolle bli belyst.

Dette resulterte i følgende problemstilling:

«Hvordan rekrutteres tidligere toppidrettsutøvere til programlederroller i underholdningsbransjen - og hvorfor blir de ansett som attraktive som programledere?»

For å kunne besvare problemstillingen framstilt over, har jeg utformet følgende forskningsspørsmål:

1. Hvilke egenskaper er essensielle som programleder i underholdningsprogrammer på TV?
2. Hvilken motivasjon har idrettsutøverne når det gjelder overgangen til underholdningsbransjen, og hvordan blir de rekruttert?
3. Har toppidrettsutøvere noen kvaliteter som gjør at de anses som attraktive i underholdningsbransjen?
4. I hvilken grad oppfyller toppidrettsutøverne kravene som kanalene stiller til en programleder?

Hensikten med forskningsspørsmålene er å avdekke ulike aspekter som inngår i vurderingsprosessen til både rekrutteringsansvarlige og toppidrettsutøvere. På denne måten vil forskningsspørsmålene bidra til å besvare problemstillingen.

2.0 Teoretisk rammeverk

I teorikapitlet vil det først og fremst bli gjort rede for forskning og teori som har blitt lagt til grunn for forskningen i besvarelsen. De sentrale begrepene som blir tatt i bruk i oppgaven vil også bli presentert i dette kapitlet. Begrepsavklaringene danner en forståelse for historie, kriterier, arbeidsoppgaver og forventninger knyttet til de ulike begrepene. Videre vil kapitlet inneholde presentasjoner av tidligere forskning på toppidrettsutøveres karrierevalg etter endt karriere, og tidligere forskning på tre av Norges mest kjente og hyllede programledere gjennom tidene.

2.1 Toppidrettsutøveren

For å danne en forståelse for bakgrunnen og erfaringene som toppidrettsutøverne innehar, anses det som nødvendig å gjøre rede for definisjonen av en idrettsutøver.

Toppidrett er idrett i form av konkurranser hvor målsetningen er jevnlig prestasjoner på det høyeste nivået nasjonalt og internasjonalt [...] Utøvere som driver toppidrett kalles toppidrettsutøvere eller eliteutøvere. For toppidrettsutøvere er idretten en hovedbeskjeftigelse og et lønnet yrke. Toppidrettsutøvere kjennetegnes av å i spesielt høy grad alltid etterstrebe bedre resultater og finne metoder for stadig å forbedre prestasjonsnivået (Sæle, 2020).

Som Sæle i Store Norske Leksikon presiserer i sin definisjon av toppidrettsutøvere, blir de ofte kjennetegnet av å i spesielt høy grad etterstrebe forbedring av både resultater og prestasjonsnivå.

Viktige personlighetsfaktorer ved toppidrettsutøvere er høy selvtillit, motivasjon, kreativitet, konkurranseinstinkt og utholdenhet. I tillegg til disse personlighetskarakteristikkene, er også det å være uavhengig og å inneha en vilje til å lære og utvikle seg sentrale for at en utøver når langt (Durand-Bush & Salmela, 2002, s. 162).

2.1.1 Toppidrettsutøvere etter endt idrettskarriere

Oppgaven tar for seg tidligere toppidrettsutøveres overgang til arbeidslivet i underholdningsbransjen. Dermed vurderes det som hensiktsmessig å inkludere tidligere forskningsarbeid på toppidrettsutøveres karrierevalg og overgang fra toppidretten.

Tidligere forskning har vist at toppidrettsutøvere har vanskeligheter med å takle ikke-sportslige situasjoner etter endt idrettskarriere (Kane, 1991; Muscat, 2010, sitert i Park et. al, 2012, s.35). I en studie omkring toppidrettsutøveres vei ut av idrettskarrieren gjort av Tjemsland (2021, s. 87), har samtlige toppidrettsutøvere konkludert med at idrettskarrieren har virket som en ressurs i de karriereveiene som de har fulgt i etterkant av en avsluttet karriere. Disse ressursene betegnes i form av egenskaper, ferdigheter eller nettverk.

Lise bygget opp sin merkevare basert på idrettsprofilen sin. Håkon og Mari fikk sine jobber gjennom nettverk ervervet gjennom idrettskarrieren. Ingrid, Kjetil og Sindre er i dag i idrettsrelaterte yrker som trenere, ledere eller fagpersonell [...] Håkon gikk rett ut i arbeid som han hadde skaffet seg gjennom nettverket sitt. Dette var en jobb som ga han samme tilfredsstillelse som å vinne en kamp. Her skinner Håkons sterke idrettsidentitet gjennom. (Tjemsland, 2021, s.87).

Utdraget over viser at norske idrettsutøvere gjerne bygger merkevarer rundt sitt eget navn, går over til idrettsrelaterte yrker, eller går over til yrker som gir dem samme følelse av mestring og utviklingsmuligheter som gjerne idretten tidligere har innvirket i livet deres med.

2.2 Programlederen

For å kunne belyse egenskaper og forventninger som blir knyttet til programlederrollen, anses det som hensiktsmessig å gjøre kort rede for hva det innebærer å besitte en rolle som programleder. En programleder kan bli definert som den dominante aktøren og hovedrepresentanten for programmet de leder. (Aznárez-Mauleon, 2013, s. 51). Derfor blir programledere ofte assosiert med de programmene de representerer. Det er programlederen som har ansvar for kommunikasjonen med deltakere og gjester, og de må fange og holde på publikums oppmerksomhet i tillegg til å holde seerne engasjerte (Aznárez-Mauleon, 2013, s. 53). Det er altså programlederne som i all hovedsak personifiserer og identifiserer det aktuelle programmet de leder (Strande, 2013, s. 10).

2.2.1 Aznárez-Mauleons kriterier for programlederen

Aznárez-Mauleon (2013, s. 53) har etablert kriterier som ligger til grunne for at en programleder på best mulig måte skal oppnå å underholde seerne:

1. Programlederen må håndtere programmet på en suksessfull måte. Hun/ han er ansvarlig for flyten i programmet, for å holde på temaene, for å unngå pauser i samtalene og for å spesifisere informasjon til publikum. (Aznárez-Mauleon 2013, s. 53) .
2. Programlederen må ha som mål å skape en atmosfære som oppmuntrer gjestene til å snakke åpent om livene, følelsene og tankene sine. Dette kan oppnås ved å minimere programlederens institusjonelle rolle som representant for en TV-kanal, og at programlederen viser en mer virkelighets- eller sosial rolle i ulike situasjoner. Solidaritet søkes dermed som et middel for å gjøre gjestene komfortable i en situasjon som kan gjøre dem nervøse (Aznárez-Mauleon, 2013, s. 53).
3. Programledere søker publikums holdningsmessige og emosjonelle engasjement. Harris (1994, s. 30, sitert i Aznárez-Mauleon 2013, s. 53) påpeker at følelser er en integrert del av verdsettelsen av media, spesielt TV. I tillegg påpekes det at selv om holdninger består av en intellektuell komponent, (f.eks grunner til at du favoriserer en kandidat sin posisjon framfor en annens posisjon), er mye av den psykologiske dynamikken emosjonell, (f. eks at du liker en kandidat mer enn en annen). (Aznárez-Mauleon, 2013, s. 53) .
4. Programledere har som mål at gjestene/ deltakerne skal oppleve en viss grad av konfrontasjon, enten mellom gjester eller mellom vert og gjester, er en viktig del av spesielt talk-shows. Verten/ programlederen blir ofte “dommeren” av gjestenes handlinger, og adapterer gjerne samfunnets sunne fornuft og synspunkter inn i slike situasjoner (Aznárez-Mauleon, 2013, s. 53). ..

2.2.2 Kjennetegn for Norges mest hyllede programledere

Charlot Daysh gjennomførte i 2018 en studie av kommunikasjonsmetodene til tre av de mest hyllede TV-programlederne i Norge; Fredrik Skavlan, Solveig Kloppen og Jon Almaas. Gjennom kvalitative intervjuer og innholdsanalyser, konkluderte Daysh (2018, s. 98) med at kjennetegnene til de tre programlederne blant annet var at de pratet i dagligtale og på en forståelig måte. Videre oppleves programlederne som veldig engasjerte i tematikken og materialet de presenterer. Et annet viktig funn fra studien, er at de alle framstilles som relativt åpne, og at de presenterer seg selv som hyggelige, jordnære og relaterbare (Daysh, 2018, s. 99). Daysh poengterer videre at programlederne til en viss grad forsøker å få seerne til å føle at de er med i samtalen.

2.3 Sentrale TV-kanaler

Tilbudet av TV-og underholdningsprogrammer som blir tatt i bruk i 2022 er bredt. Nordmenn konsumerer innhold fra både norske og utenlandske aktører, via lineær TV, og fra streamingplattformer som Netflix og HBO Max. I denne oppgaven vil det bli lagt vekt på det “norske” TV-tilbudet, som tilbys både på lineær TV, og på kanalenes egne streamingplattformer.

Vi kan definere det “norske” TV-tilbudet som de fire selskapene *NRK*, *TV2*, *Modern Times Group* (MTG) og *Discovery Network Norway*: TV Norge (Schwebs et. al., 2020, s.69).

Selskap	NRK	TV2	Discovery Norway	MTG
Eier	Den norske staten	Egmont (Danmark)	Discovery (USA)	Kinnevik (Sverige)
Hovedkanal	NRK1	TV2	TVNorge	TV3
Andre kanaler	NRK2 NRK3/ NRK Super	Zebra, Livsstil, Humor, Nyhetskanalen, flere sportskanaler	FEM, MAX, VOX, Eurosport, flere <u>dokumentarkanaler</u>	Viasat 4, TV6, flere sports- og dokumentar-kanaler

Fig 1: Oversikt over de mest sentrale «norske» kanalene. Utover disse finnes det mer marginale, uavhengige kanaler som for eksempel VGTV (Schwebs et. al., 2020, s.69).

3.0 Metode

Formålet med metodekapitlet er å kunne presentere hvordan det empiriske materialet til studien ble innhentet, samt presentere hvilke fremgangsmåter som har blitt anvendt for å besvare oppgavens problemstilling.

3.1 Kvalitativ forskning

Forskningen i denne oppgaven ble hovedsakelig gjort med en *kvalitativ* tilnærming i form av data som har blitt innhentet under intervjuer med informanter.

Hensikten med kvalitative intervjuer er å innhente informasjon eller å bli informert av intervjuobjektet, og man anvender gjerne begrepet *informant* for å beskrive individene som intervjues. Forskeren blir gjennom slike intervjuer informert om innsikter, vurderinger og refleksjoner som den som intervjues forvalter (Østbye et. al., 2103, s.103).

Til denne oppgaven ble den *semistrukturerte intervjumetoden* ansett som den mest hensiktsmessige intervjumetoden. Det semistrukturerte intervjuet kjennetegnes ved at temaene som skal gjennomgås er definerte på forhånd. Intervjumetoden åpner for stor fleksibilitet, da det er mulig og naturlig å stille oppfølgings spørsmål og å spille videre på overraskende sitater fra informanten (Østbye et. al., 2013, s. 105). Kvalitative semistrukturerte dybdeintervjuer ble dermed ansett som fordelaktige for å kunne drøfte rundt og besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene som har blitt framstilt i denne.

3.2 Utvalg av informanter

For å finne svar på problemstillingen i denne bacheloroppgaven har jeg gjort et *strategisk utvalg*. Forskeren er ikke alltid like opptatt av å sikre et representativt utvalg, og formålet kan eksempelvis være et utvalg av informanter som har erfaringer, og kvalifikasjoner som samsvarer med det temaet forskeren ønsker å undersøke (Halvorsen, 2008, s. 164).

Da jeg skulle gjennomføre et utvalg av informanter til forskningen, ble det vurdert som fordelaktig å komme i kontakt med personene som står ansvarlige for programmene hvor toppidrettsutøverne arbeider som programledere i, samt å kontakte programlederne selv. Bakgrunnen for denne vurderingen er at disse personene kan bidra med informasjon, refleksjoner og vurderinger som jeg ikke har kjennskap til, og som heller ikke har blitt dokumentert i tidligere studier.

Dermed ble det utformet ulike kriterier som omhandler egenskaper og erfaringer som var ønskelige hos mulige informanter. Ettersom informantene blir delt inn i to “kategorier”, inndeles også egenskaps- og erfaringskravene.

Kriterier for relevanse - programleder:

- Tidligere toppidrettsutøver. Har hevdet seg nasjonalt eller internasjonalt innenfor sin idrett.
- Har blitt ansatt som programleder innen underholdningsbransjen.
- Ønskelig at vedkommende ikke hadde betydelig erfaring fra mediebransjen tidligere (kommentatorjobber og lignende).

Kriterier for relevanse - rekrutteringsansvarlig:

- Har ansvar for å anskaffe og arbeide med programledere.
- Har ansvar for aktuelle programmer som diskuteres i bacheloravhandlingen.
- Ønskelig med lang erfaring innenfor feltet. Har dermed bedre dekning for å sammenligne toppidrettsutøvere med programledere.

3.3 Kilder, adgang og tilgjengelighet

I denne delen av metodekapitlet vil arbeidet for å kontakte informantene i denne oppgaven bli gjort rede for. På denne måten dannes det et bilde av forberedelsesprosessen, samt tilgjengeligheten til informantene.

To sentrale personer som jeg ønsket å opprette kontakt med, var de som har overordnet ansvar for de aktuelle underholdningsprogrammene. Dermed opprettet jeg kontakt med informant Pia Basberg og informant Kathrine Haldorsen. Basberg arbeider i NRK og er programredaktør hos eksternredaksjonen i NRK. Hun er ansvarlig for programmer som *Mesternes Mester* og *Familiens Ære*. Haldorsen er programredaktør for underholdningsavdelingen i TV2, og er ansvarlig for programmer som *Farmen*, *Forræder* og *Kompani Lauritzen*.

Jeg ønsket også å opprette kontakt med tidligere toppidrettsutøvere som i dag arbeider som programledere på TV. Informantene i oppgaven blir betegnet som profilerte personer, med mye på agendaen. Dette ble ytterligere tydeliggjort i arbeidet med å lande avtaler om intervju med programleder-informantene. Å få kontakt med mulige informanter eller deres management viste seg å være varierende i gjennomførbarhet, og flertallet av programlederne/tidligere toppidrettsutøverne hadde ikke mulighet til å delta i studien på bakgrunn av innspillinger eller andre prosjekter. Dermed ble toppidrettsutøverne representert av tidligere alpinist og verdensmester i slalåm, Tom Stiansen. Stiansen er programleder for *71° Nord* som blir sendt på TVNorge/Discovery.

Dermed ble informantutvalget i denne oppgaven seende slik ut:

- Pia Basberg, programredaktør hos eksternredaksjonen i NRK.
- Kathrine Haldorsen, programredaktør hos TV2.
- Tom Stiansen, tidligere alpinist og verdensmester i slalåm. Arbeider nå blant annet som programleder for *71° Nord* i Discovery.

3.4 Planlegging og gjennomføring av intervju

Det ble det utformet to ulike intervjuguider i forkant av selve intervjuprosessen; en for intervju med prosjektredaktørene, og en intervjuguide for intervju med tidligere toppidrettsutøvere som nå er programledere. Disse er vedlagt nederst i dokumentet. I forkant

av intervjuene sendte jeg ut et samtykkeskjema til informantene. På denne måten fikk informantene anledning til å bli kjent med premissene av oppgaven, og hva deres deltakelse i prosjektet innebærer. De fikk anledning gi sitt samtykke til å bli intervjuet, samt stille spørsmål før de signerte skjemaet. Også samtykkeskjemaet er vedlagt nederst i dokumentet.

Spørsmålene eller temaene som det ønskes skal bli belyst i intervjuguiden, bør være motivert av problemstillingen, og spørsmålene skal også være relevante for å besvare problemstillingen (Østbye et. al., 2013, s. 106). Intervjuguidene til denne oppgaven inneholder i overkant av 20 spørsmål, som er inndelt under ulike temaer som er relevante i sammenheng med besvarelse av problemstillingen. Grunnet utformingen av to ulike intervjuguider, inneholder disse ulike spørsmål og temaer, slik det blir framstilt i tabellen under.

TEMAER	
Intervjuguide rekrutteringsansvarlige	Intervjuguide toppidrettsutøvere
Innledning <ul style="list-style-type: none"> ● Bakgrunn ● Stilling og prosjekter ● Vektlegging under rekruttering 	Innledning <ul style="list-style-type: none"> ● Tidslinje ● Bakgrunn fra idrett, utdanning og arbeidsliv.
Rekruttering av programleder <ul style="list-style-type: none"> ● Vektlegging av rekruttering - aktuelle programmer. ● Evt. andre kandidater ● Egenskaper som programleder 	Forhold til media <ul style="list-style-type: none"> ● Holdninger til media under idrettskarrieren
Toppidrettsutøveren <ul style="list-style-type: none"> ● Hvordan toppidrettsutøvere innfrir som programledere ● Egenskaper som er særegne for toppidrettsutøvere ● <u>Publikumsmottakelse</u> ● Forhold til media 	Overgangen <ul style="list-style-type: none"> ● Årsak til at vedkommende la opp som toppidrettsutøver ● Opplevelse av overgangen
Opplæringsprosessen <ul style="list-style-type: none"> ● Beskrivelse av opplæringsprosessen 	Ansettelse og opplæring <ul style="list-style-type: none"> ● Initiativtaker ● Avgjørende faktorer for karrierevalg ● Opplevelse av opplæring
Avslutning	Idrettsutøver som programleder <ul style="list-style-type: none"> ● Hverdagsendringer ● Erfaringer fra idrett inn i arbeidslivet ● Fordeler og ulemper i ny rolle ● Mottakelse og motivasjon
Avslutning	Avslutning

Fig. 2: Fremstilling av tematisk inndelte spørsmål som inngår i de to intervjuguidene.

3.4.1 Plattform og den vanlige samtalen

Intervjuene fant sted utelukkende på Microsoft Teams, da informantene bor andre steder i landet. Teams-intervjuene viste seg å være optimale i dette tilfellet, og det ble gjennomført kvalitative intervjuer digitalt. Jeg hadde intervjuguiden med de relevante spørsmålene lett tilgjengelig, slik at jeg enkelt kunne dra samtalen tilbake i retningen som var ønskelig, dersom tematikken skulle vise seg å bevege seg utenfor den som var relevant for oppgaven.

Jeg som intervjuer oppnådde å dyrke samtaleformen under intervjuene. Dette skaper trygghet både for intervjuer og informant, og er derfor ideelt at de kvalitative intervjuene foregår som samtaler (Østbye et. al., 2013, s. 107).

Før intervjuene startet, presiserte jeg igjen at jeg ønsket å ta opp intervjuene med informantene, slik at jeg kunne bearbeide informasjonen i form av transkribering i etterkant av intervjuene. Dette var også et hensiktsmessig grep for å oppnå idealet om en vanlig samtale. Det ble tatt i bruk appen «Diktafon», som automatisk sendte lydopptakene til nettsiden «Nettskjema».

3.5 Validitet og generalisering

Det vil i dette delkapitlet bli redegjort for oppgavens validitet og troverdighet i et forskningsperspektiv.

3.5.1 Validitet

Validitet i en akademisk avhandling betyr gyldighet eller troverdighet, og omhandler relevansen av data og analyse i forhold til problemstillingen, og kan bli definert som *det å måle det en sikter mot å måle* (Østbye et.al. (2013, s. 26). I denne oppgaven bidrar informantene med relevant informasjon som bidrar til å besvare problemstillingen. Programredaktørene Pia Basberg og Kathrine Haldorsen bidrar med unik erfaring fra underholdningsbransjen fra et lederperspektiv. Begge programredaktørene spiller en avgjørende rolle for å kunne besvare problemstillingen på bakgrunn av sine stillinger og erfaringer. Tom Stiansen bidrar også med relevant informasjon fra et toppidrettsutøver-/programlederperspektiv. Stiansen er spesielt avgjørende for å besvare forskningsspørsmål 2:

Hvilken motivasjon har idrettsutøverne når det gjelder overgangen til underholdningsbransjen, og hvordan blir de rekruttert?

3.5.2 Generalisering

Generalisering innebærer at informasjonen som belyses av kildeutvalget, også gjelder for hele populasjonen. Et representativt utvalg er en forutsetning for å kunne generalisere (Dalland, 2020, s. 138). Som illustrert i delkapittel 2.3: *Sentrale TV-kanaler*, består det “norske” TV-tilbudet av totalt fem selskaper. Disse er NRK, TV2, Discovery Norway og MTG. Denne oppgaven tar for seg perspektivene til programredaktørene i to av de fire selskapene som betegnes som det “norske” tilbudet: NRK og TV2. Perspektivene til Pia Basberg i NRK og Kathrine Haldorsen i TV2 kan derfor betegnes som perspektivene til halvparten av programredaktørene innenfor underholdning i Norge. Dermed kan det argumenteres for at data innsamlet fra de to informantene er forholdsvis representativt for de sentrale “norske” aktørenes holdninger til ansettelse av toppidrettsutøvere som programledere.

Perspektivene til Tom Stiansen er nyttige hva angår opplevelser, vurderinger og tanker fra en toppidrettsutøver som har blitt ansatt i en programlederrolle. Han er derimot alene i å representere en kategori som angår flere individer, og man kan dermed *ikke* generalisere hans perspektiver med samme tilnærming som programredaktørene. Likevel kan det argumenteres for at Stiansen har vært aktiv i en programlederrolle i en årrekke, og sitter dermed på verdifull informasjon i sammenheng med oppgaven. Data samlet inn fra Stiansen er også med på å forme et bilde som utfyller eller motsier perspektivene til programredaktørene.

Informantene bidrar dermed til omfattende, relevant og nyttig informasjon som kan besvare problemstillingen i oppgaven på en representativ måte. Derfor argumenteres det for at man kan trekke en konklusjon på bakgrunn av de opplysningene som kommer fram i innhenting av kvalitative data.

4.0 Empiri

I dette kapitlet vil den innsamlede empirien for denne oppgaven bli presentert. Empirien vil i hovedsak basere seg på de funnene som har blitt gjort ved analyse av intervjuene som ble gjort i forbindelse med oppgaven.

4.1 Programlederen

Programredaktør Pia Basberg i eksternredaksjonen hos NRK og programredaktør Kathrine Haldorsen i TV2, har begge lang erfaring i TV-bransjen. Under de kvalitative intervjuene ble de spurt om sine erfaringer. Her kom det fram at Pia Basberg har vært ansatt som programredaktør for eksternredaksjonen hos NRK i ti år. Kathrine Haldorsen ble ansatt som programredaktør i TV2 den 1. oktober 2019, men har arbeidet i TV-bransjen siden 90-tallet. Hun har blant annet bakgrunn som administrerende direktør hos Mastiff, som produserer innhold for TV2.

Begge programredaktørene ble under intervjuet stilt spørsmål om hva som forventes av en programleder på generelt grunnlag. Dermed innhentes opplysninger som angår forskningsspørsmål 1: *Hvilke egenskaper er essensielle som programleder for underholdningsprogrammer på TV?*

Når Pia Basberg i NRK blir henstilt om å presentere egenskaper som en programleder bør inneha, svarer hun følgende:

Det er mange ting som spiller inn, men jeg tror det kan oppsummeres i en mild form for autoritet, sjarme, humor, varme, tilgjengelighet, og at folk kjenner seg litt igjen i programlederne [...] I tillegg til formidling og kanskje å være fotogen. Men det handler ikke bare om å se pen ut. Det handler om hvordan du går gjennom kamera. Alle kan lære seg hvordan man går herfra til dit, og lære seg setninger, men det å komme gjennom skjermen er det bare noen noen som har. Det er rart, fordi man ser det veldig umiddelbart [...]

Som Basberg poengterer, ønsker NRK programledere som “går gjennom skjermen”; altså at programlederen evner å få kontakt med og engasjere sine seere - gjennom skjermen. Basberg fremstiller også en rekke personlige egenskaper hun ser etter i en programleder; autoritet, sjarme, humor, varme, tilgjengelighet og identifikasjon. Basberg supplerer med at en programleder også bør være sterke mentalt:

Jeg tror du må tåle å stå i det trøkket, og tørre å være ansiktet utad til en TV-produksjon hvor du går ut i det offentlige med hele deg. Det er jo ikke for alle det.

Kathrine Haldorsen i TV2 svarer følgende på hva hun ser etter i en programleder til sine programmer:

Jeg ser etter noe særegent, altså en personlighet. Jeg ser etter noen som er villige til å by på seg selv i tråd med TV2 sine verdier: bredt og folkelig engasjert, til å stole på, relevant. Det er en hel rekke med verdier som man vil at profiler skal speile for deg.

Haldorsen ser med andre ord etter noen som byr på seg selv og har en sterk personlighet. Også hun drar fram en rekke personlige egenskaper som hun ser etter i en programleder; bredt og folkelig engasjert, til å stole på og relevant.

4.2 Motivasjon og rekruttering

I dette delkapitlet vil det bli presentert funn som angår forskningsspørsmål 2: *Hvilken motivasjon har idrettsutøverne når det gjelder overgangen til underholdningsbransjen, og hvordan blir de rekruttert?*

4.2.1 Motivasjon

Når Tom Stiansen blir presentert med spørsmål om hans forhold til media hadde innvirkning på hans avgjørelse om å tre inn i mediebransjen, svarer han følgende:

Nei, jeg var aldri sånn at jeg tenkte at jeg skulle begynne med media. Jeg trodde aldri jeg skulle bli journalist eller jobbe i TV eller noe sånn. Jeg så vel kanskje for meg ved slutten av karrieren at jeg kanskje kunne begynne å arbeide som ekspertkommentator. Det tenkte jeg det kunne hende at jeg fikk tilbud om.

Stiansen hadde altså ingen umiddelbar tanke om at han skulle arbeide i media- eller underholdningsbransjen. Likevel gjorde han det, etter å ha blitt oppsøkt av en produsent i bransjen:

En som var produsent på 71° Nord helt fra starten hadde en sønn som stod på ski, så han hadde vært med på forskjellige FIS-renn i Norge. Han kom bort til meg en dag og sa han ville jobbe med meg en dag. Da var jeg ikke helt sikker på hva han tenkte på. Så gikk det 2 år, og da jeg la opp, ringte han. Da hadde Elin Tvedt som var programleder før meg, akkurat takket for seg. Da skulle de ha en audition med blant annet meg, Kari Traa og Christoffer Dons. Så fikk jeg jobben, og det var jo veldig hyggelig [...] Jeg syntes at 71 hadde et veldig positivt fortegn ved seg [...] Jeg har levd et liv i idretten som gjør at jeg vet hvordan det er å ta seg ut fysisk og hvordan det er å sette seg mål, så jeg føler at det var en relativt grei link.

Med andre ord ble Stiansen oppsøkt av en produsent som så potensiale i ham. Stiansen forklarer at han ble kontaktet av produsenten etter at han la opp idrettskarrieren, og gjennomgikk en auditionrunde som gjorde at han landet jobben.

4.2.2 Rekruttering

Kathrine Haldorsen blir presentert med spørsmål om hvordan TV2 innhenter toppidrettsprofiler i sine programmer, og svarer følgende:

Vi i TV2 har en god relasjon med sporten. Vi har jo intervjuet toppidrettsutøverne mange ganger, fordi vi har stått på sidelinjen når de har konkurrert. Vi oppdager dem ofte under intervjuet og tenker at de har noe spesielt ved seg [...] For eksempel med Tiril Sjøstad Christensen og Helene Olafsen vil jeg si er utrolig tøffe og robuste. De har vært veldig konsentrerte, og har stått i utrolig mange opp- og nedture. Det å ta de på TV er forholdsvis trygt. Det er ikke som å ta et menneske som aldri har vært eksponert for noe som programleder. Vi har et vanvittig ansvar for de vi ser på TV, fordi plutselig er de allemannseie.

Kathrine Haldorsen i TV2 poengterer at underholdningsavdelingen i kanalen og sportsavdelingen samarbeider innad i redaksjonen. I tillegg forklarer hun at de gjerne oppdager at noen toppidrettsutøvere innehar noen av de kvalitetene som TV2 ser etter i underholdningsavdelingen. Pia Basberg i NRK antyder det samme når hun fremstiller et eksempel av en oppdagelse:

Som arvtager for Mesternes Mester ble det et veldig naturlig valg da vi så Aksel på kamera som deltaker [...] Men jeg synes det er viktig å si at vi hadde Helene Olafsen noen år tidligere, og da tenkte jeg også umiddelbart at hun er et talent, og vi hadde veldig lyst til å utvikle videre. Det er ikke så lett å finne sånne personligheter. Tiril Sjøstad Christiansen er et

eksempel på en fantastisk deltaker, hvor TV2 nok oppdaget litt av det samme som vi gjorde med Aksel - de har et talent for det.

Det ser ut til at begge programredaktørene påpeker prestasjoner og utstråling i TV-situasjoner tidligere som avgjørende i en rekrutteringsprosess. Toppidrettsutøvere er ofte i rampelyset både under og etter idrettskarrieren. Sistnevnte ofte som deltakere i konkurransedrevet reality hos TV-aktørene.

4.3 Kvaliteter og mottakelse

Det vil i dette delkapitlet bli presentert funn i de kvalitative intervjuene hvor informantene beskriver toppidrettsutøvernes kvaliteter og deres mottakelse fra publikum. Funnene vil bidra til å besvare forskningsspørsmål 3: *Har toppidrettsutøvere noen kvaliteter som gjør dem spesielt attraktive i en programlederrolle?*, samt forskningsspørsmål 4: *I hvilken grad oppfyller toppidrettsutøverne kravene for en programleder?*

4.3.1 Toppidrettsutøverens kvaliteter og erfaringer

Tom Stiansen drar paralleller mellom det å være toppidrettsutøver og arbeidet som programleder på TV:

Jeg synes det er veldig mange likhetstrekk mellom det å være på landslaget i alpint og drive med det som jobb, og det å være en del av det teamet her på 71. Det er veldig mange av de samme tingene som er viktige. Det handler om å være skjerpa når man må, og så er det viktig å prøve å ha god stemning hele tiden, og å skape et godt miljø.

Toppidrettsutøvernes særegne kvaliteter og erfaringer kan sies å legge grunnlaget for deres appell til programredaktørene. Dermed blir det vurdert som hensiktsmessig å undersøke hvilke kvaliteter programredaktørene tar høyde for ved ansettelse av tidligere toppidrettsutøvere i programlederroller. Pia Basberg i NRK peker på flere egenskaper og erfaringer hun anser som fordelaktige ved en ansettelse av en slik karakter:

Det er jo en kjempefordel at de vet at de skal håndtere andre toppidrettsutøvere i de programmene jeg har ansvar for. De har også en troverdighet om det de skal prate om, som jeg tror er kjempeviktig [...] Det er ikke en morsom fyr som aldri har trent i sitt liv som skal være morsom på deltakernes bekostning. Det føles autentisk. I tillegg er toppidrettsutøvere veldig

strukturerte og gode til å jobbe. De er pirkete og nøye, de vet at repetisjon gjør bedre, og jeg synes de er hardtarbeidende.

Hun peker på kjennskap til, og bakgrunn fra idretten som fordelaktig i en programlederrolle i “sine” programmer. Basberg har blant annet ansvar for Mesternes Mester og Familiens Ære, som kategoriseres som konkurransedrevet reality. I begge programmene konkurrerer tidligere, eller nåværende toppidrettsutøvere mot hverandre. Intervjuer presenterer Basberg ved et oppfølgingsspørsmål om hvorvidt hun anser at erfaringer og rutiner fra idrettskarrieren fungerer som fordeler i en programlederrolle. Basberg svarer da følgende:

Absolutt. Jeg opplever at de er litt perfeksjonister, og jeg synes de har gode arbeidsrutiner samtidig som de tar jobben veldig seriøst. Erfaringen er at en del toppidrettsutøvere er utrolig sterke mentalt. De er også vant til å ta plass. Det er en del faktorer som kan sammenlignes litt med å være programleder, som er en ensom jobb. Du blir en hovedperson i et viktig crew, og det er de jo vant med fra sine tidligere karrierer.

Basberg trekker altså fram egenskaper som “perfeksjonist” og “sterke mentalt”. I tillegg påpeker hun også at tidligere toppidrettsutøvere er vant med å ta plass. Hun spesifiserer at disse egenskapene og erfaringene er fordelaktige i en programlederrolle. Basberg supplerer også med følgende uttalelse:

Jeg tror en fordel de har er at de allerede er kjente for noe, og at de har prestert noe. Jeg tror at hvis du er godt likt i utgangspunktet, er det en veldig god start, i tillegg til at du velger deg prosjekter som er relevante for deg. Det at Helene Olafsen ble programleder for idrettsgallaen er helt naturlig, fordi det er relevant.

Hun legger til at norske og svenske seere ser ut til å være opptatte av toppidrettsutøverne sine enn andre land:

Mesternes Mester er et konsept som har blitt prøvd ut i andre land, uten å ha suksess der. Sverige har hatt suksess, men i Danmark har de ikke slikt forhold til idrettsutøverne sine.

Kathrine Haldorsen i TV2 hadde gjort seg noen refleksjoner i forkant av intervjusituasjonen. Hun hadde formulert noen punkter som inneholder kvaliteter hun anser som fordelaktige for en tidligere toppidrettsutøver som inntreer en programlederrolle. Det første punktet angår gjenkjennelse:

Gjenkjennelse vil jeg si er ekstremt viktig. Vi har opplevd store og til dels emosjonelle øyeblikk, og opp- og nedturen sammen med idrettsutøverne, og har en slags historie sammen med dem som seere. Vi har grått sammen med dem, de har representert Norge, og vi har blitt glade i dem. Dette er positive effekter som utøverne tar med seg inn i nye samarbeid, og som spiller på vår felles kollektive hukommelse. Disse utøverne har på et vis blitt et felles folkeiee.

Haldorsen peker altså på forholdet seerne har til toppidrettsutøverne før de inntre programlederrollene. Ifølge henne dannes det en emosjonell tilknytning til toppidrettsutøverne når seerne får oppleve råde, uredigerte reaksjoner og situasjoner som utøverne går gjennom i deres idrettskarriere. Haldorsen fortsetter med et punkt som går på fascinasjon rundt toppidrettsutøverne:

Vi vil se mer av dem, og mange av dem har vært veldig asketiske under idrettskarrieren. Man tenker ofte at de har ofret mye av ungdomstid og fester. Men vi blir nysgjerrige på hvem de egentlig er, noe som er utrolig spennende. Vi har kun sett dem i kondomdrakt og med styrkedrikker. Folk er veldig nysgjerrige og fascinerte av dem.

Med andre ord mener Haldorsen at det faktum at toppidrettsutøvere har ofret mye av det “normale liv”, og har vært dedikerte til idretten sin, gjør at publikum blir nysgjerrige på deres person og framtoning. Videre trekker hun fram toppidrettsutøvernes verdier som sentrale i toppidrettsutøvernes karakteristikk:

Idrettsutøvere forfekter i en større grad sunne verdier som det norske folket er opptatte av, og som mange faktisk er veldig glade i. De er liksom ordentlige folk. Man kan si at vi har hatt mange eksempler på at det ikke har gått så bra i det andre livet, men i utgangspunktet vil jeg si at toppidrettsutøvere forfekter “sunne verdier”.

Haldorsen drar i dette punktet fram verdiene til idrettsutøvere som fordelaktige. Hun nevner verdiene i sammenheng med det forrige punktet, “fascinasjon”. Det faktum at disse menneskene har vært asketiske, og gjerne nedprioriterer fester og lignende både i oppveksten og i voksenlivet. Videre peker hun på erfaringer fra konkurranser som fordelaktige hva det gjelder rettferdighetsperspektiver:

Som produsent opplevde jeg noe interessant - nemlig det med rettferdighet. Mange av våre TV-konsepter er konkurransebaserte, og både det norske folk og disse profilene er veldig opptatte av at konkurransene skal være rettferdige. I sånn måte kan idrettsutøveren som vi eventuelt tar inn som profil, speile og garantere troverdighet ved å lede denne serien. Er det en

ting toppidrettsutøvere er opptatte av, og som jeg vil påstå at de aldri legger fra seg, er det at alt skal være veldig rettferdig.

Altså mener Haldorsen at toppidrettsutøvere bidrar til å garantere rettferdighet og troverdighet på programmene og seernes vegne i konkurransepregede TV-programmer. Videre trekker Haldorsen fram et punkt som omhandler toppidrettsutøverens framtoning:

En tidligere idrettsutøver har en annen måte å tilnærme seg ting enn en journalist har. De kan stille andre type spørsmål, og de kan slippe unna fordi seerne våre aksepterer det så lett. Det er viktig at det ikke er en journalist du møter, slik at inngangen på intervjuene gjerne blir mer folkelig og lettere, og programlederne kan brukes selv.

Utsagnet til Haldorsen er interessant, da hun ser på deres mangel på journalistisk innføring og trening som fordelaktig i intervjusituasjoner og åpninger. På denne måten argumenterer hun for at dette bidrar til å holde et mer folkelig og relaterbart miljø på skjermen.

Det siste punktet til Haldorsen trekker fram omhandler programlederfloraen i TV2:

Jeg er opptatt av mangfold både foran og bak kamera. Da tenker jeg ikke bare på etnisitet, men veldig mange andre parametre. Vi må ha flere stemmer enn vi tradisjonelt har hatt [...] I en rekke år har det vært mye av det samme, men vi skal ha en større flora. Vi skal ha artister, journalister, komikere, skuespillere og unge og gamle menn og kvinner. Vi skal ha mangfold i demografiske forskjeller, dialekter og alle typer utseende og ansikter [...] TV2 skal være veldig breie, og derfor skal selvsagt idrettsutøverne også med.

Haldorsen supplerer samtidig med å beskrive ytterlige kvaliteter som hun anser som særegne for toppidrettsutøvere, og som virker fordelaktige i en sentral rolle på et program på TV:

Toppidrettsutøvere er mer vant med oppmerksomheten på godt og vondt. Jeg opplever at de er veldig robuste, kloke og de har en inngangsverdi fordi de har vært i stormen før [...] Du har jo lyst å samle et publikum, og TV2 skal inn i en kamp om folk sin tid. Det er klart at vi ser etter folk til å lede programmene som kommer med noe ekstra, det er det det handler om. Såpass kommersielle er jo både NRK og TV2. Det vi starter med er at man får et kjent ansikt til å lede noe. Jeg tror ikke det er sånn at vi tenker at vi kan ta en eller annen langt nede i divisjonene fordi de er idrettsutøvere, det tror jeg vi må være ærlige på.

Begge programredaktørene peker på mange av de samme kvalitetene som er fordelaktige for toppidrettsutøvere som inntreer en programlederrolle. Kanskje det mest åpenbare er at de

beskriver toppidrettsutøvere som robuste, sterke mentalt og at de har en inngangsverdi på bakgrunn av at de er kjente for folk flest i forkant av programlederrollene.

4.3.2 Opplæring og innfrielse i programlederrollen

I denne delen av oppgaven vil det framstilles funn som angår opplæringsprosessen og utfordringer rundt ansettelse av tidligere toppidrettsutøvere, samt funnene fra spørsmål om i hvilken grad utøverne innfrir i programlederrollene.

4.3.2.1 Opplæring

Ved spørsmål angående opplæringsprosessens løp svarer Kathrine Haldorsen i TV2 følgende:

De får kameratrening av profesjonelle folk [...] Jeg er veldig opptatt av at de skal beholde en personlighet. Det er noen elementære ting som det er fint at de forstår, som å prate med tilstrekkelig volum og at de er tydelige, men vi er ikke redde for å teste dem ut.

Haldorsen påpeker at kameratrening, teknikk og regi er essensielle under opplæringsprosessen. Hun uttaler at de ikke er redde for å teste idrettsutøverne i den nye rollen. Pia Basberg i NRK legger vekt på at de stoler på de egenskapene de har observert før de iverksetter opplæringen:

Man stoler på talentet, så går man i gang. Vi bruker den tiden det tar og tenker at dette skal utvikles over tid [...] Det er learning the hard way, og det er jo et helt annet fag enn det å være toppidrettsutøver, så de må få litt tid på seg.

Altså virker det som begge programredaktørene vektlegger personligheten og talentet som den aktuelle toppidrettsutøveren innehar. Begge programredaktørene er innstilte på at personer som ikke er trent i en rolle som programleder, har behov for grundigere opplæring og innføring i rollen enn en utdannet journalist gjerne behøver.

Opplæringsløpet innebærer også innføring av journalistiske framgangsmåter. Særlig intervjuteknikk er noe Kathrine Haldorsen i TV2 vurderer som et av hovedpunktene ved opplæringen:

Intervjuteknikk er jo veldig viktig, og det er kanskje der jeg tenker at de har størst læringspotensiale. De er jo vant med å kun bli stilt spørsmål.

Ved spørsmål vedrørende utfordringer ved å ansette en toppidrettsutøver som nylig har lagt opp idretten sin i en programlederrolle, svarer Pia Basberg i NRK følgende:

Det er jo å forstå hvordan man stiller spørsmål og følger opp spørsmålene du har stilt, i tillegg til opplevelsen av hvordan du oppfattes på TV når du ikke har vært i en slik rolle før.

Begge programredaktørene peker altså på intervjuteknikk som hovedutfordringen ved ansettelse av en toppidrettsutøver som ikke har bakgrunn fra journalistikk. Tom Stiansen bekrefter også utfordringer vedrørende intervjuteknikk:

Det er utfordrende å lytte til svaret, men det lærer man seg ganske fort [...] Det handler om bevisstgjøring, og det at man kanskje har vært i en del intervjusituasjoner tidligere. Jeg husker selv at jeg har blitt intervjuet av folk som jeg hørte og så at ikke hørte på svaret mitt i det hele tatt.

4.3.2.2 Innfrielse

Tom Stiansen forklarer hva han anser som de mest sentrale fokusområdene i programledersituasjonen på følgende måte:

Jeg har jo alltid prøvd på at det skal virke naturlig når jeg snakker foran kamera, og at de som kjenner meg privat også kjenner meg igjen på skjermen. At jeg ikke virker som en stiv og veldig annerledes person [...] Jeg syntes at jeg var veldig stiv og stotrete, og preget av manus og stundens alvor i starten.

Altså er Stiansen bevisst på sin egen fremtoning og fremstilling på kamera. Han påpeker at han innfridde til forventningene knyttet til programlederrollen i mindre grad ved begynnelsen av prosjektet, begrunnet i at han betraktet seg selv som stiv og stotrete, samt preget av manus. Ved spørsmål rundt tidligere toppidrettsutøveres innfrielse i programlederroller, svarer Kathrine Haldorsen i TV2 følgende:

De går inn med en veldig bra nysgjerrighet. Idrettsutøvere må jo klare å komme gjennom skjermen, slik som alle andre programledere [...] Det er det ikke alle som gjør, og det har jeg

heller ikke noen måling på om er vanskeligere eller lettere for dem. Men de er kanskje litt mer seg selv, fordi de ikke har gått denne “programlederskolen”, som sikkert ikke finnes. Men de som har vært programledere i hundre år er jo sånn at de vet hvordan de skal ha det.

Videre supplerer Haldorsen med et eksempel fra NRK med Aksel Lund Svindal sin innfrielse i programlederrollen:

Pia kan sikkert fortelle mye om Aksel Lund Svindal. Det er ikke mange av hans kaliber som har gjort alt det han har gjort, er ekstremt sympatisk, flott og se på og så videre. Og i tillegg kommer han rett gjennom skjermen. Det er klart at han er one of a kind.

Da Pia Basberg i NRK ble presentert med spørsmål om tidligere toppidrettsutøveres innfrielse i programlederrollen, svarer hun følgende:

En av toppidrettsutøverne som vi har i en programlederrolle er en veldig rolig, lugn og litt tilbaketrukkent type. Han måtte vi jobbe litt med for å få litt opp i helgetempo. Der jobbet vi med å gi god research, gode manus og å være til stede, få med seg det som skjer, og kunne formidle det som skjer.

Altså henger opplæringsfasen og innfrielse av programlederrollen sammen. Det er tydelig at Basberg er fornøyd med vedkommende som hun omtaler i dette tilfellet, men at de bruker tid på å lære dem grunnleggende teknikker og aspekter for å innfri på en tilfredsstillende måte.

Videre trekker Basberg fram et annet eksempel:

I Aksel Lund Svindal sitt tilfelle var jeg veldig imponert over at han tok rollen helt intuitivt. Han tåler å få regi om igjen. Som en programleder skal du for eksempel gjøre en intro, og det ble han mye bedre på fra opptaksdag en til opptaksdag 30. Det var en av del ting som vi gjorde i starten, som vi tok om igjen på slutten, fordi da hadde han blitt så mye bedre. Men det å for eksempel være programleder i samtale med deltakerne, der var han helt unik fra dag en. Han innfridde veldig på intervjusituasjoner.

Som Basberg illustrerer i eksemplene sine, innfrir toppidrettsutøverne i ulik grad innledningsvis. Likevel har aktørene anledning til å forme og gi toppidrettsutøverne veiledning, som igjen leder dem til å innfri på den måten som var tiltenkt ved ansettelse av toppidrettsutøvere i programlederroller.

4.3.2.3 Mottakelse fra publikum

For å kunne diskutere ytterligere rundt hvordan tidligere toppidrettsutøvere innfrir i programlederrollen, vurderes det som hensiktsmessig å inkludere programredaktørens opplevelse rundt hvordan publikummet mottar dem i programlederrollen. Pia Basberg i NRK svarer følgende ved spørsmål rundt mottakelse fra publikum:

Jeg har erfaring med at de blir veldig høyt elsket av publikummet sitt [...] De har troverdighet, og det er ingen som stiller spørsmål ved hvorfor de skal være programledere [...] Jeg tror oppsummeringen av det hele dreier seg om at nordmenn i alle aldre er ekstremt opptatte av idrettsutøvere. Man treffer veldig bredt i forhold til en humorist som kan være kjempepopulær blant 20-åringene. Men det er ikke sånn at man velger kynisk ut i fra det. Som regel har man sett dem gjøre noe, hvor man tenker at de har det som skal til, så er det bare å jobbe og utvikle dem, og spille dem gode.

Basberg trekker fram det faktum at nordmenn er opptatte av og elsker toppidrettsutøvere, fører til at de er mer tilgivende mot toppidrettsutøvere i en ny TV-rolle. Dette beskriver hun ytterligere i det hun trekker fram et eksempel:

Det som er litt fint med Aksel er at det norske publikummet tilgir at han er uerfaren i den rollen, fordi han er elsket. Det er litt som da Tom Stiansen tok over som programleder i *71° Nord* [...] han har jo utviklet seg helt enormt.

Kathrine Haldorsen i TV2 ser ut til å ha den samme oppfatningen av publikums mottakelse:

Det er jo et faktum at vi liker godt toppidrettsutøvere, ikke bare i programlederrollen, men også spesielt i reality-konkurranser. Det er jo vesentlig for oss å ha dem med i programmene våre.

Tom Stiansen trekker også fram nordmenns forhold til toppidrettsutøvere som en faktor som kan spille inn på deres mottakelse av dem som programledere:

Det er vel litt sånn at man i Norge er glade i idrettsutøverne sine som lykkes, og så er man jo et kjent fjes. Det er jo en fordel for et nytt program, men også for et etablert program.

Altså kan det virke som om både programredaktørene og Tom Stiansen er av samme oppfatning når det kommer til publikums mottakelse av tidligere toppidrettsutøvere i rollen som programledere for underholdningsprogrammer på TV.

5.0 Drøfting

Dette kapittelet inneholder en gjennomgang av analyse og funn som har vist seg i kapittel 4. I empirikapittelet har det blitt presentert funn som omhandler kvaliteter som programredaktørene forventer av en programleder på generell basis. Det har også blitt framstilt funn som beskriver hvilken motivasjon tidligere toppidrettsutøver Tom Stiansen hadde for å gå inn i programlederrollen. Videre har det blitt presentert kvaliteter som informantene betrakter som fordelaktige for en tidligere toppidrettsutøver som trer inn i en programlederrolle, samt deres innfrielse og mottakelse fra publikum. I drøftedelen vil det drøftes rundt funnene som ble fremstilt i empiridelen, satt opp mot teori og forskningsspørsmålene som ble formulert i starten av oppgaven.

5.1 Programlederrollen

Det vil i denne delen av kapitlet drøftes rundt og svares på forskningsspørsmål 1: *Hvilke egenskaper er essensielle som programleder i underholdningsprogrammer på TV?*

I følge Aznárez-Mauleon (2013, s. 53) skal en programleder håndtere programmet på en suksessfull måte. Både programredaktør Pia Basberg i NRK og Kathrine Haldorsen i TV2 argumenterer for at enhver person som inntreer i en programlederrolle har behov for opplæring, repetering og innføring av det aktuelle programmets form.

Pia Basberg i NRK sier hun blant annet ser etter en mild form for autoritet, sjarme, humor, varme, tilgjengelighet, gjenkjennelighet, samt deres evne til å gå gjennom skjermen. Kathrine Haldorsen i TV2 uttrykker at hun ser etter noen med personlighet, og noen som er villige til å by på seg selv i tråd med aktørenes verdier, som hun kategoriserer som bredt og folkelig engasjert, til å stole på og relevant. Svarene fra begge programredaktørene knyttes direkte opp mot Charlot Daysh (2018, s. 99) sine funn fra studien som omhandler Norges mest anerkjente programledere. Her nevnes det at programlederne prater i dagligtale, at de er engasjerte i tematikken og materialet de presenterer og at de oppfattes som relativt åpne, hyggelige, jordnære og relaterbare. Svarene fra programlederne kan også knyttes opp mot Aznárez-Mauleon (2013, s.53) sitt krav om å oppmuntre gjestene til å snakke åpent om livene, følelsene og tankene sine. Dette begrunnes i at bruk av seg selv og sin person, samt det å være tilgjengelig og gjenkjennelig kan virke positivt på deltakerne, og dermed kan programlederen

oppfylle kriteriet om å få gjestene til å åpne seg opp. Disse kvalitetene kan også knyttes opp mot Aznárez-Mauleons poeng som omhandler at programledere søker publikums holdningsmessige og emosjonelle engasjement.

Det kan virke som begge programredaktørene oppnår en konsensus hva det gjelder kvaliteter de ser etter i en programleder på TV; noen som byr på seg selv, er autoritær, folkelig, tilgjengelig og gjenkjennbar. Basert på drøftingen gjort i denne oppgaven foreligger det dermed en enighet mellom kravene og kjennetegnene som det har blitt gjort rede for i teorikapitlet.

5.2 Toppidrettsutøveren i programlederrollen

Det vil i denne delen av kapitlet bli gjort rede for og drøftet rundt funnene i empiridelen som bidrar til å gi svar på forskningsspørsmål 2: *Hvilken motivasjon har idrettsutøverne når det gjelder overgangen til underholdningsbransjen, og hvordan blir de rekruttert?*, samt forskningsspørsmål 3: *Har toppidrettsutøvere noen kvaliteter som gjør at de skiller seg ut i underholdningsbransjen?*, i tillegg til forskningsspørsmål 4: *I hvilken grad oppfyller toppidrettsutøvere kravene som kanalene stiller til en programleder?*

5.2.1 Motivasjon

Informant Tom Stiansen påpeker i sitt intervju at han ikke hadde noen umiddelbar tanke om at han skulle jobbe som journalist eller jobbe i TV. Han beskriver videre sitt engasjement i 71° Nord som relevant fordi han har en bakgrunn som han anser som relevant i forhold til programmet som Discovery ønsket å innhente han som programleder til.

Funnene i empiridelen tilsier at både Haldorsen i TV og Basberg i NRK vektlegger tidligere programlederens opptredener i TV-situasjoner under idrettskarrieren som grunnlaget for den initielle interessen. Her kan vi se til argumentet som Basberg trekker fram når det er snakk om kvaliteter som anses som essensielle i en programlederrolle. Hun nevner at en programleder må evne å kunne gå gjennom skjermen, noe som særlig blir lagt merke til ved intervjusituasjoner med toppidrettsutøvere. Funnene gjort i empiridelen tilsier at programredaktørene oppdager tidligere toppidrettsutøveres potensiale til å innta en programlederrolle gjennom intervjusituasjoner gjort i sine egne kanaler.

Dermed kan man si at motivasjonen til Tom Stiansen for å inntre sin rolle som programleder i 71° Nord var at han mottok et tilbud som han selv anså som relevant for sin person, sin relevans, verdisett og erfaringer hva det gjelder å presse fysikken til det ytterste. Programmet appellerte til Stiansen, noe som samsvarer med studien gjennomført av Tjemsland (2021, s. 87) som konkluderer med at norske idrettsutøvere blant annet går over til idrettsrelaterte yrker, eller går over til yrker som gir dem samme følelse av mestring og utviklingsmuligheter som gjerne idretten har bidratt med i livene deres. Funnene fra empirien som omhandler toppidrettsutøveres vurderinger kan derimot ikke generaliseres, men refleksjonene til Stiansen brukes i denne delen av oppgaven som et eksempel.

Man kan også med utgangspunkt i funnene i empiridelen og ved gjennomgang i drøftkapitlet spesifisere motivasjonene til programredaktørene hva det gjelder oppdagelse og interesse for deres person. Deres motivasjoner kan forankres i intervjuobjektens egne refleksjoner, hvor begge informantene innenfor kategorien beskriver funnene av programledere som oppdagelse gjennom idrettsrelaterte TV-opptredener.

5.2.2 Toppidrettsutøvernes kvaliteter

Funnene i empiridelen tilsier at både programredaktørene og programlederen selv peker på at flere kvaliteter som kjennetegner toppidrettsutøvere, virker fordelaktige i en programlederrolle. Informantene beskriver toppidrettsutøvere som perfektionister, sterke mentalt, asketiske, rettferdighetsfokuserte, motiverte, robuste, nysgjerrige og folkelige. I tillegg påpeker programredaktør Pia Basberg i NRK at toppidrettsutøverne er villige til å repetere tagninger og andre situasjoner relaterte til opptak av programmene de leder, for å oppnå det beste resultatet.

Funnene fra informantene samsvarer til dels med de kvalitetene Durand-Bush og Salmelas beskriver i forskningen fra 2002, hvor toppidrettsutøveres viktige personlighetsfaktorer inkluderer høy selvtillit, motivasjon, kreativitet, konkurranseinstinkt og utholdenhet, står sentralt. I tillegg til personlighetskarakteristikkene nevnt over, er det å inneha en vilje til å lære og utvikle seg sentrale for at en utøver når langt innenfor sin idrett (Durand-Bush & Salmels, 2002, s.162). Personlighetskarakteristikkene, samt evnene og viljen til å repetere og lykkes i idretten, blir ifølge funnene fra empiridelen ansett som fordelaktige i en programlederrolle. Stiansen trekker også paralleller mellom en idrettskarriere og

programlederarbeidet i aspektet om å jobbe som et lag for å oppnå et felles mål. Dette understreker ytterligere det Basberg påpeker i forrige avsnitt hva angår gjentatte tagninger.

Det er også interessant å bemerke seg at da informantene ble presentert med spørsmål rundt toppidrettsutøvernes kvaliteter, drar begge programredaktørene frem deres gjenkjennbarhet som sentrale faktorer. De uttrykker at de anser det faktum at mange toppidrettsutøvere allerede er kjente for noe og er godt likt, er fordelaktig i deres inntredelse i en programlederrolle. Basberg, Haldorsen og Stiansen har alle samme inntrykk av at det norske folk er veldig glade i idrettsutøverne som presterer godt i sin idrett, noe Basberg tydelig påpeker i det hun eksemplifiserer ved at *Mesternes Mester* ikke opplevde samme suksess i Danmark som i Sverige og Norge. Både Haldorsen og Basberg påpeker også at erfaringen toppidrettsutøvere har med å “ta plass”, i tillegg til at de er vant med oppmerksomheten de har mottatt gjennom idrettskarrieren, virker fordelaktige i arbeidet som programleder for et TV-program.

5.2.3 Opplæring og innfrielse i programlederrollen

Programredaktør Kathrine Haldorsen i TV2 presiserer at toppidrettsutøverne går inn i rollen med nysgjerrighet, noe som hun betrakter som positivt. Likevel påpeker både Haldorsen og Basberg at en programleder likevel må mestre det å “gå gjennom skjermen”, noe som begge presiserer at ikke har noen måling på om de oppnår. Det kommer likevel fram i empiridelen at toppidrettsutøverne blir innhentet til programlederrollene basert på deres tidligere opptredener på TV, enten i idrettssammenheng eller som deltakere i de aktuelle programmene. Her blir de lagt merke til på bakgrunn av deres evne til å formidle, at de er fotogene, men viktigst av alt at de “kommer gjennom skjermen”, altså prater på en måte som gjør at publikum får kontakt med vedkommende.

Haldorsen argumenterer også for at toppidretts-programlederne “kanskje er litt mer seg selv”, noe som igjen kan knyttes opp mot Daysh (2018, s. 99) sine funn hvor programlederne oppfattes som åpne, hyggelige, jordnære og relaterbare. I tillegg kan det knyttes opp mot Aznárez-Mauleon (2013, s. 53) sitt aspekt omkring viktigheten av å minimere programledernes institusjonelle rolle som representant for en TV-kanal, og at programlederen viser en mer virkelighets- eller sosial rolle i ulike situasjoner. Det kan argumenteres for at

mennesker, herunder toppidrettsutøvere, som ikke har en formell journalistisk utdanning enklere oppnår dette idealet ved at de ikke har bakgrunn og utdanning som omhandler det journalistiske faget eller de journalistiske fremgangsmåtene. Likevel peker alle informantene spesielt på intervjueteknikk som hovedfokus under opplæringsløpet. Alle informantene er under den oppfatning om at det norske folk er spesielt opptatte av idrettsutøverne sine, slik som nevnt i delkapittel 5.2.2, noe som de alle mener har innvirkning på at publikum tilgir deres mangel på erfaring ved starten av en karriere som programledere.

6.0 Konklusjon

Jeg har i denne studien tatt for meg følgende problemstilling:

«Hvordan rekrutteres tidligere toppidrettsutøvere til programlederroller i underholdningsbransjen - og hvorfor blir de ansett som attraktive som programledere?»

For å kunne belyse og besvare studiens problemstilling utformet jeg følgende forskningsspørsmål:

1. Hvilke egenskaper er essensielle som programleder i underholdningsprogrammer på TV?
2. Hvilken motivasjon har idrettsutøverne når det gjelder overgangen til underholdningsbransjen, og hvordan blir de rekruttert?
3. Har toppidrettsutøvere noen kvaliteter som gjør at de anses som attraktive i underholdningsbransjen?
4. I hvilken grad oppfyller toppidrettsutøverne kravene som kanalene stiller til en programleder?

I studien fremkommer det at programredaktørene vektlegger egenskaper som evnen til å formidle, evnen til å gå gjennom skjermen og personlighet i tråd med kanalenes verdier i søket etter programledere til sine programmer. Idrettsutøverne blir ofte rekrutterte som en konsekvens av sin opptreden på fjernsyn under idrettskarrieren, eller som deltakere i kanalenes programmer. Begge programredaktørene beskriver toppidrettsutøvernes kvaliteter som positive å videreføre i programlederrollen. Herunder kvaliteter som at de som regel er perfeksjonister, sterke mentalt, asketiske, fokuserte på rettferdighet, motiverte, robuste, nysgjerrige og folkelige, i tillegg til at de er villige til å repetere i stor grad.

Toppidrettsutøverne mestrer også å opptre på en folkelig måte, som et resultat av manglende journalistisk erfaring og utdanning, ifølge programredaktørene. Utfordringene som blir trukket fram i henhold til opplæringsfasen er ifølge alle informantene intervjueteknikk og presentasjon. Likevel opplever alle informantene at toppidrettsutøvere møter et tilgivende publikum, og at deres popularitet som følge av det norske folk sin fascinasjon og idolisering av toppidrettsutøvere spiller en stor rolle både for rekruttering og toppidrettsutøvernes innfrielse i programlederrollen.

7.0 Litteraturliste

- Aznárez-Mauleon, M. (2013). An approach to the host's discursive style in Spanish "testimony" talk shows. *Journal of Pragmatics*, 45 (1), 50-73.
<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2012.11.001>
- Dalland, D. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg). Gyldendal Akademisk.
- Daysh, C. (2018). *Engaging Norway Through the Lens: A qualitative study of the communicative behaviors of three of Norway's most acclaimed TV hosts*. [Masteroppgave]. Oslo Metropolitan University.
https://scholar.google.com/scholar?hl=no&as_sdt=0%2C5&q=Engaging+Norway+Through+the+Lens&btnG=
- Durand-Bush, N. & Salmela, J. H. (2002). The Development and Maintenance of Expert Athletic Performance: Perceptions of World and Olympic Champions, *Journal of Applied Sport Psychology* 14 (3), 154-171.
<https://doi.org/10.1080/10413200290103473>
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (5. utg.). Cappelen akademisk forlag.
- Hansen, S.S. (2015, 24. november). Stadig oftere ender idrettsstjerner opp på TV-skjermen etter endt sportskarriere. *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/kultur/i/lzyM/stadig-oftere-ender-idrettsstjerner-opp-paa-tv-skjermen-etter-endt-spor>
- Park, S., Lavalley, D. & Tod, D. (2013). Athletes' career transition out of sport: a systematic review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 6(1), 22-53.
<https://doi.org/10.1080/1750984X.2012.687053>
- Schwebs, T., Ytre-Arne, B. & Østbye, H. (2020). *Media i samfunnet*. Samlaget.
- Strande, L.C. (2013). *Kongen og dronningen av norske talkshow: En sammenlignende analyse av Skavlan og Lindmo*. [Masteroppgave]. Universitetet i Bergen.
<https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/7268/106844694.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sæle, O.O (2020, 3. juni). Toppidrett. I *Store norske leksikon*.

<https://snl.no/toppidrett>

Tjemsland, J.M. (2021). *Tidligere toppidrettsutøveres erfaringer fra idrettskarrieren og veien ut av den*. [Masteroppgave]. Universitetet i Bergen. [https://bora.uib.no/bora-](https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/11250/2766318/Masteroppgave-V-r-2021.pdf?sequence=1)

[xmlui/bitstream/handle/11250/2766318/Masteroppgave-V-r-2021.pdf?sequence=1](https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/11250/2766318/Masteroppgave-V-r-2021.pdf?sequence=1)

Østbye, H., Helland, K., Knapkog, K., Larsen, L.O. & Moe, H. (2017). *Metodebok for mediefag*. (4. utg, 3. opplag). Fagbokforlaget

Appendix

Appendix 1: Samtykkeskjema programredaktører

Samtykkeskjema for deltakelse til min bacheloroppgave

Formål

I medielandskapet finner man flere tidligere toppidrettsutøvere på både nasjonalt, men særlig internasjonalt nivå, som i dag arbeider som programledere og andre stillinger som kan kategoriseres innenfor det journalistiske landskapet. Jeg ønsker å undersøke rekrutteringsprosessen, samt hva de store medieaktørene ser etter i en programleder. Jeg ønsker også å undersøke hvorfor toppidrettsutøvere blir ansett som attraktive arbeidstakere i mediebransjen, og hvilke vurderinger som inngår i en ansettelsesprosess av denne karakter.

Problemstilling

Problemstillingen i denne bacheloroppgaven lyder foreløpig: *Hvorfor går flere tidligere toppidrettsutøvere over til underholdningsbransjen - og hva gjør dem attraktive som programledere?*

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det deltakelse i form av et intervju hvor informasjonen fra intervjuet vil bli benyttet i arbeidet med å besvare problemstillingen min. Intervjuet vil inneholde spørsmål vedrørende de vurderingene som blir gjort ved ansettelse av en ny programleder, hva som skiller en toppidrettsutøver fra en «vanlig» programleder, samt opplæringsløpet.

På bakgrunn av at denne forskningen tar utgangspunkt i offentlige personers valg etter eller underveis i idrettskarrieren, samt de rekrutteringsansvarlige i landets største mediehus, er det ønskelig å identifisere deg i oppgaven. Dersom du ikke ønsker å identifiseres, er det selvsagt også i orden.

Det er frivillig å delta

Det er helt frivillig å delta i prosjektet. Dersom du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket ditt, uten å oppgi grunn. Alle dine personopplysninger og informasjon fra intervjuet vil dermed bli slettet.

Hva skjer etter at bacheloroppgaven er levert?

Bacheloroppgaven kan bli publisert som et bidrag til videre forskning innenfor samme felt. Dersom ønskelig for en eller flere kandidater, foreligger det også en mulighet å *unnlate* at oppgaven skal bli publisert offentlig. Ved et slikt tilfelle er det jeg, veileder, emneansvarlig og sensor som får tilgang til å lese oppgaven.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du har spørsmål til oppgaven eller ønsker mer informasjon, ta gjerne kontakt med: Elise Pedersen

Telefon: 986 40 300

E-post: elisepedersen0@gmail.com

Med vennlig hilsen Elise Pedersen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta i intervju
- At mine svar kan oppbevares og behandles til prosjektet er avsluttet

Jeg er innforstått med bakgrunnen for ønsket om å identifisere meg og min arbeidsplass i oppgaven. Jeg samtykker til:

- At mitt navn og yrke blir brukt i bacheloroppgaven
- At oppgaven kan publiseres offentlig

Signatur av prosjektdeltaker, sted og dato.

Appendix 2: Samtykkeskjema programledere

Samtykkeskjema for deltakelse til min bacheloroppgave

Formål

I medielandskapet finner man flere tidligere toppidrettsutøvere på både nasjonalt, men særlig internasjonalt nivå, som i dag arbeider som programledere og andre stillinger som kan kategoriseres innenfor det journalistiske landskapet. Jeg ønsker å undersøke rekrutteringsprosessen, samt hva de store medieaktørene ser etter i en programleder. Jeg ønsker også å undersøke hvorfor tippidrettsutøvere blir ansett som attraktive arbeidstakere i mediebransjen, og hvilke vurderinger som inngår i en ansettelsesprosess av denne karakter.

Problemstilling

Problemstillingen i denne bacheloroppgaven lyder foreløpig: *Hvorfor går flere tidligere toppidrettsutøvere over til underholdningsbransjen - og hva gjør dem attraktive som programledere?*

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det deltakelse i form av et intervju hvor informasjonen fra intervjuet vil bli benyttet i arbeidet med å besvare problemstillingen min. Intervjuet vil inneholde spørsmål om dine erfaringer og ditt forhold med media da du var toppidrettsutøver, hvorfor mediebransjen appellerte til deg, om du ble kontaktet angående arbeidsforhold, opplæringsprosessen og eventuelt andre aktuelle yrker som ble satt til side til fordel for mediebransjen.

På bakgrunn av at denne forskningen tar utgangspunkt i offentlige personers valg etter eller underveis i idrettskarrieren er det ønskelig å identifisere deg i oppgaven. Dersom du ikke ønsker å identifiseres, er det selvsagt også i orden.

Det er frivillig å delta

Det er helt frivillig å delta i prosjektet. Dersom du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket ditt, uten å oppgi grunn. Alle dine personopplysninger og informasjon fra intervjuet vil dermed bli slettet.

Hva skjer etter at bacheloroppgaven er levert?

Bacheloroppgaven kan bli publisert som et bidrag til videre forskning innenfor samme felt. Dersom ønskelig for en eller flere kandidater, foreligger det også en mulighet å unnlate at oppgaven skal bli publisert offentlig. Ved et slikt tilfelle er det jeg, veileder, emneansvarlig og sensor som får tilgang til å lese oppgaven.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du har spørsmål til oppgaven eller ønsker mer informasjon, ta gjerne kontakt med: Elise Pedersen
Telefon: 986 40 300
E-post: elisepedersen0@gmail.com

Med vennlig hilsen Elise Pedersen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

Å delta i intervju

At mine svar kan oppbevares og behandles til prosjektet er avsluttet

Jeg er innforstått med bakgrunnen for ønsket om å identifisere meg og min arbeidsplass i oppgaven. Jeg samtykker til:

At mitt navn og yrke blir brukt i bacheloroppgaven

At oppgaven kan publiseres offentlig

Signatur av prosjektdeltaker, sted og dato.

Appendix 3:

Intervjuguide rekruttering

Innledning

Først og fremst vil jeg si tusen takk for at du vil la deg intervju av meg. Jeg vil understreke at intervjuet er 100% frivillig, og at du når som helst kan trekke tilbake ditt samtykke. Om du skulle velge det, vil intervjuet stoppe, og alle opplysninger du har oppgitt vil bli slettet.

Jeg vil bruke diktafon til å ta opp samtalen, og etter intervjuet er transkribert og opplysningene brukt i oppgaven, vil lydsporene bli slettet. Høres dette greit ut, vil jeg be deg om å signere samtykkeerklæringen.

Som jeg nevnte i samtykkeerklæringen, skriver jeg en bacheloroppgave om tidligere toppidrettsutøvere som går over til underholdningsbransjen – eller mer spesifikt som programledere.

Jeg vil stille deg spørsmål underveis, men ønsker at du skal føle deg fri til å gi meg de opplysninger du måtte ønske, og at vi kan ha en dialog underveis.

Spørsmål

Innledning

1. Hva kalles din stilling, og hva heter arbeidsgiver?
 - a. Hvor lenge har du hatt stillingen?
2. Hvilke(t) TV-program rekrutterer du til?
3. Har du hatt ansvar for rekruttering for andre TV-programmer?
4. Hva legger du særlig vekt på i rekrutteringsprosessen?

Rekruttering av programleder

5. Da du skulle rekruttere en ny programleder til det aktuelle TV-programmet vi prater om her, var det noe du la særlig vekt på?

6. Var andre kandidater aktuelle?

7. Hvilke egenskaper ser du etter i en programleder?

Toppidrettsutøveren

8. Hvordan opplever du at tidligere toppidrettsutøvere blir mottatt av publikum – i forhold til andre typer programledere?

9. Hvordan opplever du at tidligere toppidrettsutøvere innfrir i programlederroller?

a. Hvordan – i forhold til andre programledere?

10. Hva opplever du er fordelen ved å rekruttere en tidligere toppidrettsutøver i en programlederrolle?

a. Er det noe som gjør at de skiller seg ut? Egenskaper og så videre?

b. Hva er utfordrende ved å rekruttere noen som er vant med å bli intervjuet – som nå skal intervju?

c. Aktiv lytting og oppfølgingsspørsmål kan være utfordrende, selv for journalister. Opplever du en utfordring i forhold til toppidrettsutøverne, som ikke har trening innenfor slike typer situasjoner?

d. Så dere på aktuelle kandidater som ikke har drevet med toppidrett?

11. Er det du/ dere som oppsøker idrettsutøverne?

a. Hvorfor er de ettertraktet i mediebransjen?

12. Er toppidrettsutøverens forhold til media fra idrettskarrieren relevant i rekrutteringsprosessen?

13. Disse type programledere intervjuer og omtaler gjerne tidligere lagvenner. Hvordan er den etiske vurderingen i forkant av slike situasjoner?

Opplæringsprosessen

14. Hvilken type opplæring får toppidrettsutøverne?

a. Tilsvaret det en utdannet journalist som skal inn i samme rolle sin opplæring?

15. Kan du beskrive opplæringsprosessen?

a. Hvor lang tid tar det?

b. Er det noen områder som blir særlig vektlagt?

c. Støter dere på noen utfordringer i forhold til opplæringsprosessen av tidligere toppidrettsutøvere?

Avslutningsvis

16. Har du noe å tilføye som du føler er relevant for min oppgave, eller som du ønsker å poengtere?

17. Siste spørsmål: Kan jeg komme tilbake til deg om det dukker opp opplysninger jeg trenger å verifisere eller momenter jeg føler jeg trenger en utdypning på?

Appendix 4:

Intervjuguide toppidrettsutøvere

Innledning

Først og fremst vil jeg si tusen takk for at du vil la deg intervjuet av meg. Jeg vil understreke at intervjuet er 100% frivillig, og at du når som helst kan trekke tilbake ditt samtykke. Om du skulle velge det, vil intervjuet stoppe, og alle opplysninger du har oppgitt vil bli slettet.

Jeg vil bruke diktafon til å ta opp samtalen, og etter intervjuet er transkribert og opplysningene brukt i oppgaven, vil lydsporene bli slettet. Høres dette greit ut, vil jeg be deg om å signere samtykkeerklæringen.

Som jeg nevnte i samtykkeerklæringen, skriver jeg en bacheloroppgave om tidligere toppidrettsutøvere som går over til underholdningsbransjen – eller mer spesifikt som programledere.

Jeg vil stille deg spørsmål underveis, men ønsker at du skal føle deg fri til å gi meg de opplysninger du måtte ønske, og at vi kan ha en dialog underveis.

Innledning

1. Tidslinje

- a. Når startet du med idretten din?
- b. Når la du opp?
- c. Har du arbeidet eller studert parallelt med idrettskarrieren?

2. Hva er din stilling, og hos hvilken arbeidsgiver?

- a. Hvor lenge har du vært ansatt i stillingen?

3. Hvilken utdanning har du?

- a. Dersom høyere utdanning – var det noe spesielt som gjorde at du valgte bort denne karriereveien?

Forhold til media

4. Hvilken formening har du tidligere gjort deg rundt livet etter idrettskarrieren?
5. Hvilket forhold hadde du til media da du var aktiv innenfor din idrett?
 - a. Opplever du at det har hatt innvirkning på ditt valg om å gå over til mediebransjen etter endt karriere?

Overgangen

6. Hva fikk deg til å legge opp som toppidrettsutøver?
7. Var det planlagt?
8. Hvordan opplevde du å legge opp?

Ansettelse og opplæring

9. Ble du oppsøkt av mediehuset med en forespørsel om å bli programleder, eller oppsøkte du dem selv?
 - a. Hvordan opplevde du rekrutteringsprosessen?
10. Hvilke faktorer var avgjørende for at du bestemte deg for å bli programleder?
11. Hvordan opplevde du opplæringen i forkant av debuten?
 - a. Hva ble lagt vekt på?
 - b. Hvor lang tid tok det?
 - c. Hva var utfordrende?

Idrettsutøver som programleder

12. Hvordan opplevde du overgangen til arbeidslivet?

13. På hvilken måte endret hverdagen seg?

14. Har du fått bruk for dine idrettskunnskaper og evner i arbeidslivet?

16. Hva tror du fordelene til en toppidrettsutøver er i en programlederrolle?

a. Noen erfaringer du ser på som fordelaktige i programlederrollen?

17. Hva opplever du som utfordrende i programlederrollen?

18. Hvordan opplever du å bli mottatt som programleder?

a. I forhold til som toppidrettsutøver?

19. Hvorfor ønsket du selv å bli programleder?

20. Ser du for deg at dette er en langvarig karriere?

Avslutning

21. Har du noe å tilføye som du føler er relevant for min oppgave eller som du ønsker å poengtere?

22. Siste spørsmål: Kan jeg komme tilbake til deg om det dukker opp opplysninger jeg trenger å verifisere eller momenter jeg følger jeg trenger din utdypning på?

